

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1976-1977

2 DECEMBER 1976

**Voorstel van wet tot herinrichting van de bureaus
voor consultatie en verdediging**

(Ingediend door de heren Van In en Vandezande)

TOELICHTING

In de huidige stand van zaken maakt het Gerechtelijk Wetboek, overigens terecht, een onderscheid tussen de rechtsbijstand, enerzijds, en consultatie en verdediging, anderzijds.

De rechtsbijstand wordt geregeld door artikel 86, respectievelijk artikelen 664 tot 699 van het Gerechtelijk Wetboek. Rechtsbijstand blijkt dan te zijn de schikking die voor de hoven en rechtbanken dient genomen om minvermogende rechtzoekenden geheel of gedeeltelijk van gerechtskosten te ontslaan.

Consultatie en verdediging (art. 455 van het Gerechtelijk Wetboek) beoogt daarentegen de wijze waarop de Orde van advocaten, die ingevolge artikel 430 van het Gerechtelijk Wetboek per gerechtelijk arrondissement is ingericht, dient tussen te komen om rechtshulp te verzekeren aan personen wier inkomsten ontoereikend zijn.

In de praktijk betekent zulks dat de raad van de Orde in elk gerechtelijk arrondissement, en doorgaans in het gerechtsgebouw, in een ontvangstregeling voorziet en, volgens beurtrol, de advocaten-stagiairs laat aanwijzen die deze rechtzoekenden zullen bijstaan.

Samengevat zal de minvermogende die een procedure wenst te voeren zich eerst voor het bureau voor consultatie en verdediging de aanwijzing van een raadsman, doorgaans een advocaat-stagiair, dienen te verzekeren, (rechtshulp) om nadien, langs deze raadsman om, voor de bevoegde recht-

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1976-1977

2 DECEMBRE 1976

**Proposition de loi portant réorganisation des
bureaux de consultation et de défense**

(Déposée par MM. Van In et Vandezande)

DEVELOPPEMENTS

Dans l'état actuel des choses, le Code judiciaire établit, à juste titre d'ailleurs, une distinction entre l'assistance judiciaire, d'une part, et la consultation et la défense, d'autre part.

L'assistance judiciaire est réglée par les articles 86 et 664 à 699 dudit Code. Elle consiste donc dans les mesures à prendre par les cours et tribunaux afin de dispenser, en tout ou en partie, les justiciables indigents du paiement des frais de justice.

La consultation et la défense (art. 455 du Code judiciaire) concernent par contre les modalités suivant lesquelles l'Ordre des avocats, constitué dans chaque arrondissement judiciaire en vertu de l'article 430 du même Code, doit intervenir en vue de pourvoir à l'assistance des personnes dont les revenus sont insuffisants.

Dans la pratique, cela signifie que le conseil de l'Ordre organise, dans chaque arrondissement judiciaire et généralement au palais de justice, un système d'accueil et fait désigner, suivant un tour de rôle, les avocats stagiaires qui assisteront ces justiciables.

En résumé, les indigents qui souhaitent intenter une procédure doivent d'abord s'assurer la désignation d'un conseil, devant le bureau de consultation et de défense, généralement un avocat stagiaire (assistance juridique), et demander ultérieurement, par l'entremise de ce conseil, la gratuité

bank de kosteloosheid van de procedure (rechtsbijstand) aan te vragen.

Dit voorstel laat de regeling van de rechtsbijstand ongemoeid.

De bedoeling is wel om, aanknopen bij een vaste traditie die zich bij de Orde van advocaten heeft ontwikkeld, en inhakend op de algemene taken die aan de centra voor maatschappelijk welzijn zijn opgedragen, een meer moderne en verantwoorde organisatie van de bureaus voor consultatie en verdediging mogelijk te maken.

Allereerst wordt aldus voorgesteld het huidige artikel 455 van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen in die zin dat de raad van de Orde van advocaten de verplichting krijgt om zich met de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (O.C.M.W.), gelegen in het betrokken gerechtelijk arrondissement, te verstaan om samen een bureau voor consultatie en verdediging op te richten. Daartoe zal dan de raad van de Orde de advocaten en advocaten-stagiairs aanwijzen die hun medewerking aan de bureaus moeten verlenen. Het deontologisch toezicht op deze raadsleden wordt echter aan de raad van de Orde voorbehouden.

Hierbij aansluitend wordt voorgesteld om de materiële organisatie van de rechtshulp uitdrukkelijk onder de opdrachten van de O.C.M.W. te laten vallen. Vandaar het voorstel om in de wet van 8 juli 1976 een nieuw artikel 62bis in te lassen. Samenwerking met de Orde van advocaten kan daarbij nauwelijks een innovatie zijn vermits artikel 61 van de wet van 8 juli 1976 reeds in dergelijke vormen van samenwerking heeft voorzien.

Ongetwijfeld zal de raad van het O.C.M.W., bij toepassing van artikel 27, § 1, van de voornoemde wet, in zijn midden een comité ad hoc oprichten om de bedoelde samenwerking en de uitvoering ervan gestalte te geven. Er mag ook aan worden herinnerd dat op basis van artikel 94 van dezelfde wet, bij koninklijk besluit « voor sommige diensten » van het O.C.M.W. bijzondere schikkingen in verband met beheer en boekhouding kunnen getroffen worden.

De uitgaven die het verstrekken van deze rechtshulp zal meebrengen komen voor rekening van het centrum. Deze uitgaven kunnen zowel de betaling van erelonen als de infrastructuur inzake ontvangstruimte en secretariaat omvatten.

Voor kleinere O.C.M.W. wordt de mogelijkheid open gelaten om zich onder elkaar te verstaan ten einde de rechtshulp te verzekeren.

Uiteindelijk moet het de bedoeling zijn om, zoals steeds met meer aandrang wordt gevraagd, de zogenoemde *pro Deo*-gevallen op een sociale, moderne en menselijke wijze op te vangen.

De rechtzoekende zal zich verzekerd weten van een rechtshulp die aangepast is én aan de eisen van de deontologie én aan het min of meer gecompliceerd karakter van het gestelde probleem. De advocaat-stagiair zal uiteindelijk ook op een passende vergoeding voor zijn inspanningen kunnen rekenen.

G. VAN IN.

de la procédure devant le tribunal compétent (assistance judiciaire).

La présente proposition de loi ne vise pas l'organisation de l'assistance judiciaire.

Elle tend par contre à permettre, dans la ligne d'une tradition constante qui s'est développée au sein de l'Ordre des avocats et en rapport avec les tâches générales dévolues aux centres publics d'aide sociale, de doter les bureaux de consultation et de défense d'une organisation plus moderne et plus rationnelle.

Nous proposons donc en premier lieu d'adapter l'actuel article 455 du Code judiciaire en ce sens que le conseil de l'Ordre des avocats soit désormais tenu de prendre contact avec les centres publics d'aide sociale (C.P.A.S.) de son arrondissement judiciaire en vue de créer conjointement un bureau de consultation et de défense. A cet effet, le conseil de l'Ordre désignera les avocats et les avocats stagiaires qui devront apporter leur concours aux bureaux. La surveillance déontologique de ces avocats-conseils est toutefois réservée au conseil de l'Ordre.

Corrélativement, nous proposons que l'organisation matérielle de l'assistance juridique soit expressément rangée parmi les tâches des C.P.A.S., et ce par l'insertion d'un article 62bis (nouveau) dans la loi du 8 juillet 1976. A cet égard, la collaboration avec l'Ordre des avocats constitue à peine une innovation, puisque l'article 61 de la loi du 8 juillet 1976 prévoit déjà certaines formes de coopération analogues.

Sans aucun doute le conseil du C.P.A.S. constituera-t-il en son sein, en application de l'article 27, § 1er, de la loi précitée, un comité ad hoc chargé de préciser les modalités de cette collaboration et de la traduire dans les faits. Rappelons également que l'article 94 de la même loi autorise le Roi à arrêter des mesures particulières de gestion et de comptabilité « pour certains services » du C.P.A.S.

Les dépenses afférentes à cette assistance juridique seront à la charge du centre. Elles pourront se rapporter tant au paiement d'honoraires qu'aux frais d'infrastructure en matière de locaux d'accueil et de secrétariat.

Les C.P.A.S. de moindre importance auront toujours la faculté de conclure des ententes entre eux afin d'assurer l'assistance juridique.

Enfin, la présente proposition doit permettre de résoudre, comme on le demande toujours plus instamment, les cas de *pro Deo*, d'une manière sociale, moderne et humaine.

Le justiciable saura qu'il peut compter sur une assistance juridique répondant à la fois aux exigences de la déontologie et au caractère plus ou moins complexe du problème posé. Pour sa part, l'avocat stagiaire pourra enfin être assuré d'une rémunération décente de ses efforts.

VOORSTEL VAN WET**ARTIKEL 1**

Artikel 455 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« Ten einde te voorzien in de rechtshulp aan personen wier inkomsten ontoereikend zijn, stelt de raad van de Orde bij de centra voor maatschappelijk welzijn een bureau voor consultatie en verdediging in.

» De raad van de Orde wijst jaarlijks de advocaten en advocaten-stagiairs aan die aan de bureaus hun medewerking zullen verlenen.

» Samen met het betrokken centrum voor maatschappelijk welzijn regelt de raad van de Orde alles wat tot de bevoegdheid van het bureau voor consultatie en verdediging behoort.

» De advocaten en de advocaten-stagiairs doen echter alleen aan de raad van de Orde verslag over hun optreden in de zaken waarmee zij door het bureau voor consultatie en verdediging zijn belast. »

ART. 2

In de wet van 8 juli 1976 tot oprichting van de centra voor maatschappelijk welzijn wordt een artikel 62bis ingevoegd, luidend als volgt :

« *Artikel 62bis.* — Het centrum voorziet in de rechtshulp aan personen wier inkomsten ontoereikend zijn. Daartoe wordt, in overleg met de plaatselijke Orde van advocaten, een bureau voor consultatie en verdediging opgericht.

» Onverminderd de bepalingen van artikel 60, §§ 1 tot 3, en van artikel 61, kan het bureau voor consultatie en verdediging hetzij de bedragen bepalen die als rechtshulp voor rekening van het centrum worden uitgetrokken, hetzij de sommen vaststellen welke de persoon die om rechtshulp verzoekt als voorschot of als ereloon moet storten.

» Twee of meer centra kunnen zich onder elkaar verstaan om, in overleg met de plaatselijke Orde van advocaten, een bureau voor consultatie en verdediging op te richten. »

ART. 3

Deze wet treedt in werking op 1 januari 1978.

G. VAN IN.

R. VANDEZANDE.

PROPOSITION DE LOI**ARTICLE 1er**

L'article 455 du Code judiciaire est remplacé par les dispositions suivantes :

« Le conseil de l'Ordre pourvoit à l'assistance juridique des personnes dont les revenus sont insuffisants, par l'établissement d'un bureau de consultation et de défense dans les centres publics d'aide sociale.

» Le conseil de l'Ordre désigne annuellement les avocats et les avocats stagiaires qui prêteront leur concours auxdits bureaux.

» Conjointement avec le centre public d'aide sociale intéressé, le conseil de l'Ordre règle tout ce qui est de la compétence du bureau de consultation et de défense.

» Les avocats et les avocats stagiaires ne font toutefois rapport qu'au conseil de l'Ordre sur les diligences accomplies par eux dans les affaires dont ils sont chargés par le bureau de consultation et de défense. »

ART. 2

Dans la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, il est inséré un article 62bis, rédigé comme suit :

« *Article 62bis.* — Le centre pourvoit à l'assistance juridique des personnes dont les revenus sont insuffisants. A cet effet, il établit, en accord avec l'Ordre local des avocats, un bureau de consultation et de défense.

» Sans préjudice des dispositions de l'article 60, §§ 1er à 3, et de l'article 61, le bureau de consultation et de défense peut, soit fixer les montants qui seront inscrits au compte du centre au titre d'assistance juridique, soit déterminer le montant des versements dont la personne qui demande une assistance juridique est tenue, soit à titre de provision préalable, soit à titre d'honoraires.

» Deux ou plusieurs centres peuvent s'entendre pour établir, en accord avec l'Ordre local des avocats, un bureau de consultation et de défense. »

ART. 3

La présente loi entrera en vigueur le 1er janvier 1978.